

Protocol - Toestemming & Privacy in de Huisartsenpraktijk

Wie mag wat beslissen? Een helder overzicht voor patiënt en team.

In de huisartsenpraktijk staat vertrouwen op nummer één. Wat u met de dokter bespreekt, blijft tussen u en de dokter. Maar wie mag er nu eigenlijk beslissen over een behandeling? En wanneer mogen ouders of kinderen meekijken in een dossier?

In Nederland zijn deze regels vastgelegd in de wet (WGBO en AVG). Omdat dit best ingewikkeld kan zijn, hebben we de belangrijkste regels hieronder simpel op een rij gezet.

▼ Deel 1 - Kinderen en Jongeren

De wet kijkt naar de leeftijd van het kind om te bepalen wie er toestemming moet geven voor een behandeling.

▼ Groep 1: Kinderen tot 12 jaar

De ouders beslissen.

- **Toestemming:** Voor een onderzoek of behandeling is toestemming nodig van de ouders (of voogden) die het gezag hebben.
- **Informatie:** De huisarts vertelt de ouders wat er aan de hand is. Het kind krijgt natuurlijk ook uitleg, op een manier die zij begrijpen.
- **Dossier:** Ouders mogen het medisch dossier van hun kind volledig inzien.

▼ Groep 2: Kinderen van 12 tot 16 jaar

Samen beslissen (Dubbele toestemming). Dit is een speciale overgangsfase.

- **Toestemming:** Zowel het kind **als** de ouders moeten toestemming geven voor een behandeling.

- **Meningsverschil:** Wil het kind de behandeling wel, maar de ouder niet? Dan gaat de wens van het kind meestal voor, als de arts vindt dat de behandeling nodig is en het kind goed begrijpt wat de gevolgen zijn.
- **Privacy:** Het kind heeft recht op privacy. Als een kind van 14 vraagt: *"Dokter, wilt u dit niet aan mijn moeder vertellen?"*, dan moet de arts dat serieus nemen. De arts mag dit alleen verzwijgen als dat in het belang is van het kind.

▼ Groep 3: Jongeren vanaf 16 jaar

Het kind is medisch volwassen. Vanaf de 16e verjaardag verandert alles voor de wet.

- **Toestemming:** De jongere beslist helemaal zelf. Er is geen toestemming meer nodig van de ouders.
- **Privacy:** Ouders mogen niet meer in het dossier kijken en krijgen geen informatie meer over de behandeling, tenzij de jongere daar expliciet toestemming voor geeft.
- **In de praktijk:** Een moeder mag dus niet bellen voor de uitslag van haar 17-jarige zoon, tenzij de zoon hier vooraf toestemming voor heeft gegeven.

▼ Gescheiden ouders & Gezag

Bij kinderen onder de 16 jaar is het gezag bepalend.

- **Beide ouders gezag:** Beide ouders hebben recht op informatie en inzage in het dossier. Dit geldt ook als de ene ouder het kind veel vaker ziet dan de andere. Wij mogen geen informatie achterhouden voor een ouder met gezag, tenzij het belang van het kind in gevaar komt.
- **Eén ouder gezag:** Alleen de ouder met gezag mag beslissingen nemen en het dossier inzien. De ouder zonder gezag heeft recht op beperkte, feitelijke informatie, maar niet op inzage in het dossier.

▼ Deel 2 - Volwassen kinderen & Hulpbehoevende ouders

Vaak helpen volwassen kinderen hun ouder wordende vader of moeder. Dit noemen we mantelzorg. Maar let op: Ouderdom betekent niet dat je niks meer te vertellen hebt.

▼ De regel: De patiënt beslist zelf

Zolang een oudere patiënt **wilsbekwaam** is (hij/zij snapt wat de arts zegt en kan de gevolgen overzien), beslist hij/zij alles zelf.

- **Mag dochter/zoon bellen voor de uitslag?** Nee, niet zomaar. De patiënt moet hiervoor toestemming geven aan de huisarts. Dit zetten we in het dossier.
- **Mee naar binnen?** Dat mag altijd, als de patiënt dat zelf wil.

▼ Wat als de patiënt het niet meer snapt (Wilsonbekwaam)?

Bijvoorbeeld bij vergevorderde dementie of een coma.

1. De arts kijkt eerst of er een **schriftelijke wilsverklaring** of volmacht is. Wie is daarin aangewezen als vertegenwoordiger?
2. Is er niets op papier? Dan bepaalt de wet de volgorde van wie beslist:
 - Eerst de partner (echtgenoot/geregistreerd partner).
 - Daarna een ouder, kind, broer of zus.

▼ Deel 3 - Het Medisch Dossier

Iedereen heeft een dossier bij de huisarts. Dit zijn uw rechten:

▼ 1. Recht op inzage

U mag altijd uw eigen dossier bekijken. Tegenwoordig kan dit vaak digitaal via een **Patiëntenportaal** of **PGO** (Persoonlijke Gezondheidsomgeving).

- *Let op:* U ziet alleen gegevens over uzelf. Gegevens van anderen (bijvoorbeeld in relatietherapie) worden afgeschermd.

▼ 2. Recht op correctie

Staat er een feitelijke fout in uw dossier? (Bijvoorbeeld: "linkerbeen gebroken" terwijl het rechts was). Dan kunt u vragen dit te veranderen.

- *Let op:* U kunt een medische diagnose waar u het niet mee eens bent ("Ik vind niet dat ik stress heb") niet zomaar laten verwijderen. U mag wel uw eigen mening toevoegen aan het dossier.

▼ 3. Recht op vernietiging

U mag vragen om (delen van) uw dossier te laten vernietigen. De arts moet dit doen, tenzij er een wettelijke reden is om het te bewaren, of als het gevaarlijk is voor anderen.

▼ Deel 4 - Delen van gegevens met anderen

De huisarts heeft **beroepsgeheim**. Hij/zij mag niets doorvertellen. Toch zijn er uitzonderingen:

- **Verwijzing:** Als de huisarts u doorstuurt naar het ziekenhuis of de fysiotherapeut, stuurt hij de noodzakelijke gegevens mee. Dit is nodig voor uw behandeling. Hier gaat de arts vanuit dat u dit goed vindt (veronderstelde toestemming).

- **Spoed (LSP):** Via het Landelijk Schakel Punt (LSP) kunnen de Huisartsenpost en Apotheek uw dossier inzien in geval van nood. **Dit mag alleen als u hier vooraf actief toestemming voor heeft gegeven.**
- **Verzekeraars:** De huisarts deelt **geen** medische inhoud met de zorgverzekeraar, alleen administratieve gegevens (dat u bent geweest), zodat de rekening betaald kan worden.
- **Arbo-arts / Bedrijfsarts:** De huisarts mag nooit zomaar medische info aan uw werkgever of bedrijfsarts geven. U moet daarvoor altijd eerst schriftelijk toestemming geven.

▼ Samenvatting voor aan de balie

Om misverstanden te voorkomen, hanteren wij in de praktijk deze simpele regels:

1. **16 jaar of ouder?** Wij bespreken uw dossier alleen met **u**.
2. **Iemand anders belt voor u?** Wij geven geen antwoord, tenzij in uw dossier staat dat dit mag.
3. **Twijfel?** Privacy gaat voor. Wij bellen liever de patiënt zelf even terug.

Heeft u vragen over dit protocol? Vraag het gerust aan uw huisarts of de assistente.